

GRUVDRIFT OVAN MOLNEN

Av Sten Niklasson

De många blomsterprydda korsen längs den smala bergsvägen vittnade grymt om trafikdödens många offer. Varje möte med de fullpackade, och sedan länge skrotfärdiga, lokalbussarna innebar risk att trängas ut och störta ner i avgrunden. När vi nådde molnbasen, började regnet, och vi tvangs flera gånger ut ur bilen för att röja vägen efter skred.

Färden hade startat i Lima, huvudstad i Peru, och målet var en gruva på drygt 5000 meters höjd, inte så långt från den gamla Incastaden Machu-picchu. Vår lilla delegation bestod av några industri- och gruvexperter från Sverige samt en ledsagare från svenska ambassaden.

AGAs lokalkontor hade utrustat oss med syrgas i små bärbara tuber, trots våra lika självsäkra som okunniga avböjanden. Redan på 3500 meters höjd började den tunna luften göra sig påmind i form av huvudvärk och lätt illamående. Värre skulle det bli.

Väl framme i den lilla gruvbyn, till synes slumpmässigt utkastad i det trädlösa och karga landskapet, rörde vi oss långsamt och under betydande andnöd. Talträngdheten var minimal,

.... men lamatransporterna skedde med säkra steg.

och eljest solbrända anleten bleka som vetemjöl. De indianska gruvarbetarna, som såg ut att i rakt nedstigande led härstamma från Incas, tittade överseende på oss, men platschefen, som själv kom från kusten, visade stor förståelse. För övrigt, berättade han, fick de som bodde och verkade på dessa höjder stora problem i form av smärtor och svullnader vid tillfälliga besök i låglandet.

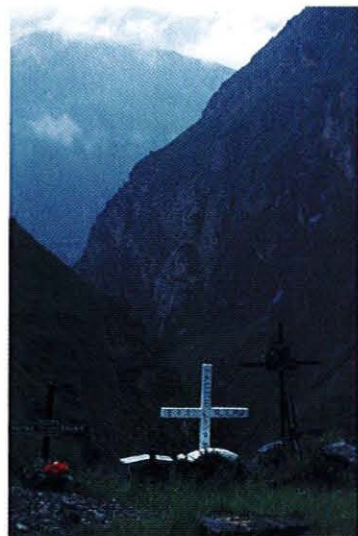
Under en rundvandring i byn

visades dispensären och skolan upp med särskild stolthet. Dessa lokaler var till skillnad från flertalet övriga hus utrustade med moderna gaskaminer. Hur de 150 invånarna klarade köldnätter och snöstormar i sina enkla hus, byggda av kringliggande sten, framgick inte.

Ett särskilt patetiskt intryck gjorde begravningsplatsen. Eftersom området saknade jordlager, och endast ett tunt erosionsskikt av block och grus

Vägen

.... och minnet om dess offer.

Blekansikten vid gruvan

täckte det fasta berget, lades de döda direkt på marken, varpå täckning skedde med sten. Påfallande många gravhögar såg nygjorda ut, och det visade sig så småningom att olyckor med dödlig utgång bland gruvarbetarna var vanliga. Delvis berodde detta på den rasbrytningsmetod som användes i gruvan, men undermålig utrustning och dålig säkerhetsdisciplin bidrog också.

Begravningsplatsen

Efter några rejäla sug ur syrgastuberna gav vi oss, iförda lånad utrustning, ner i gruvan, som drevs på bly och koppar. Dieselångorna från handaggregaten var täta och larmet öronbedövande. Malmen drogs ut från brytorterna i vagnar med hjälp av ett primitivt linsystem. Personbefordran mellan olika nivåer skedde på rangliga stegar av trä. Trots, eller möjligen tack vare, ett allt

Högsta hattmode i gruvbyn.

intensivare syresugande, började några vitansikten att känna sig vimmelkantiga. Jag hade turen att befinna mig överst på stegen, när vår följeslagare från ambassaden började kräkas våldsamt.

Men så plötsligt befann vi oss i ett större, delvis bearbetat, brytrum. Belysningen var ur funktion, och när vi lät våra lampor spela, uppenbarade sig en mineralogisk sagogrotta. Det delvis oskrotade taket var helt klätt med decimeterstora kvartskrystaller, mellan vilka perfekta pyritkuber glänste i det sipprande vattnet. På kvadratmeterstora ytor i väggarna uppträdde vackert kristalliserad blyglans. Golvet var täckt av lösa kristaller och mineralstycken, som krasade under våra stövlar. Vi stod mållösa inför denna naturprakt, och till och med de mest höjdsjuka glömde för en stund sina besvär.

Väl uppe, hade syrgasen och lättmoden över att slippa klättrandet gjort oss tämligen pladdriga.

Affärsförhandlingarna blev därför mer uppslupna än vanligt. När vi skildes från gruvledningen var vi bästa vänner, och när platschefen erbjöd oss en stor trälåda med 50 kilo kristallstuffer var lyckan fullständig, åtminstone tills vi började fundera på hur vi skulle ordna transporten hem.

Året var 1972, och det var i början av mitt livslånga mineralintresse. Det hade väckts i Canada två år tidigare. Men det är en annan historia.